

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ԼՐԱԳԻՐ

ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԵՐԵՎԱՆԻ ՀԻՆԳ-
ՇՐՋԱՆԻ ՕՐԵՐ ԿՂՐԱՄԱՐԱԿԱՆԸ :
Տարեկանն է 2 արծաթ միսիոն .
վեցամսեայն 30 դրշ . կանխիկ Հա-
տը 40 փր . ծանուցման տուրը 40
փրայ է մէկ տնկատի համար

Դուրս երթալիքներուն ծախշ
բաժանորդաց չվերադարձիր :
Վրացիս վերադարձալ որ և է
գրուած ուղղելի առ Տնօրէնն ի
կ . Պօլիս Զխմայիւլիւ խանի
վերի յարկը թիւ 24 :

ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

Ինչպէս կանխաւ ծանուցած էինք,
Երկրապետի Առաջնորդը գերապատիւ Տ.
Մեքրովից Մ. արքեպիսկոպոսը երէկ մայ-
րաքաղաքս եկաւ :

Գերապատիւ Տ. Մեքրովից սրբազանը
խիստ բարձր պատուով ու մեծ յարգա-
նօք զրկուեց է Եղիայոսէն, ոչ միայն
մեր պատուարժան ազգայնոց կողմանէ,
այլև բարձրապատիւ խորհրդի կողմանէ
աղաքատուրքաւ մեծարանօք . պաշ-
տօնական ու մտերմական յանձնարարա-
կաններ տուեց է Նորին վսեմութիւնը,
թէ՛ ամենապատիւ Պատրիարք Ս. Հօր
և թէ՛ Բ. Դրան բարձրատիճան պաշտօ-
նատարաց :

Գերապատիւ Մեքրովից սրբազան հա-
զիւ երեք ամիսէն վերադառնալու խոտ-
մամբ՝ կրցեր է ժողովուրդը համոզել,
ձեռքբերուն աղատիլ՝ և մայրաքաղաքս
փութալ ըստ իւր բաղձանոց :

—Վանայ Հոգւոց վանուց վանահայր
արժանապատիւ Մատթէոս վարդապե-
տը քանի մ'օրէ հետէ մայրաքաղաքս կը
գտնուի յիշեալ վանուց գոգոսած ու
անյայտ մնացած սրբազան սպասուց, և
իւր չորաչար գանակով ու թեան խնդրոց
պատճառաւ :

—Վանայ վարժարանի՝ և ութ տարի
յոռաձ Սուրբազան անուամբ կազմուած
ընկերութիւն մը, որ այժմ լինելոց տա-
րաց անուան փոխուած է, խոչընդոտնե-
ներու հանդիպել է :

Յաւօք սրտի մանրամասն նկարագրու-
թիւնը յաջորդ թերթի թողուլ ատիպ-
ուած եմք :

—Թողաւ արգելափակ եղած Կա-
րապետ եպիսկոպոսը, այս օրերս քանի
մը քահանայ ձեռնադրել փախաքեր է,
և ախայն տեղւոյն առաջնորդ Յակոբ վար-
դապետէն արգիլուեց է Պատրիարքա-
րանի խմայնելով :

Սակայն կրնն թէ՛ դադարադողի Յո-
վակիմ Աննայի վանուց մէջ ձեռնադրու-
թիւն մը կատարել է :

—Մայրաքաղաքս պանդխտող Լճեցի
մեծապատիւ ազգայինը՝ ազգասիրա-
կան եռանդեամբ 2)էն աւելի տնձինք
գողելի նպատակաւ ընկերութիւն կազ-
մել են իրենց հայրենեայ եկեղեցւոյ և

դպրոցին բարեկարգութեան ու յառա-
ջագիծութեան համար . սկսեցին հան-
գանակութեան ունուէրաւորութեան Պօլ-
սոյ մէջ տնչարժ կալուած մը առնել յիշ-
եալ նպատակին յաւկայցելու համար .
նաև քիչ ատենէն մայրաքաղաքէս Գե-
որգ անուն ուսումնական երկրատարդ մը
վարժապետութեան պաշտօնով պիտի
զրկեն ի Լիճ, կանխիկ վճարելով մէկ
երկու տարուան ամսականները : Այս-
պիսի ձեռնարկութենէ մը յաւաստի է մե-
ծամեծ բարիքներ . երանի թէ՛ բոլոր
գաւառացի ազգային այն բարի օրինա-
կին հետեւէին որուն յոյժ կարօտութիւն
ունի ազգը :

Հրապարակաւ հնարհակալութիւն կը
մատուցանեմք յիշեալ բարենպաստի ըն-
կերութեան գլուխ կեցող մեծապատիւ
ազգայնոց յարատեւութիւն ու յաջողու-
թիւն մաղթելով :

—Հանդէսի տեսուչ Տէվլէթեան ար-
ժանապատիւ Յակոբ վարդապետի հա-
մար նախարդ թուով Ս. Զատիկ առթիւ
մայրաքաղաքս գտնուելն, և ի լրոյ քա-
նի ինչ եղած անհաճոյ հրատարակու-
թիւնները ի պառւ կհերքէ . և Հանդէ-
սի հասարակութեան խնդրանօք յիշեալ
քաղաքին կենսական խնդրոց մը կար-
գադրութեան պատճառաւ դարձկայտ-
նէ . Յակոբ վարդապետ իւր ըսածները
կապուցուցանէ ի ձեռն եղած հանրադ-
րութեամբը :

Արդիւնքը տեսած ասանկիտ պէտք
եղած կերպով դրել խոտանալով այժ-
մէն կարողութիւն ու յաջողութիւն կը
մաղթեմք :

—Պրուսայի տառջնորդական փոխա-
նորդ Արիստակէս վարդապետի համար
Բ. Դրան թողարկել զրկուեց է Պատրիար-
քարանի կողմանէ, որպէս զի անմիջապէս
տեղւոյն վսեմափայլ կուսակալը Պօլիս
զրկէ, և այս որոշման դէմ կեցող ժող-
վուրդը բանաւորէ ու պատժէ խոտի :

Տեսնե՛ք այս խիստ որոշման ար-
դիւնքն ի՞նչ պիտի ծնի :

Առաջնորդական վէճերու նկատմամբ
Պատրիարքարանի բռնած ընթացքը տ-
նարդարանալի է, որովհետեւ նոյն իսկ
Պատրիարքարանն է շատ ատեն խռովու-
թեան տեղի տուող արժարժող ու մըշ-

տալառ պահողը . այս կարգէն են Սե-
բաստիան, Տրադիդոնը, Արապկիւն ու
Խարբերդը և այլն :

Ուրիշ առթիւ ապացոյցով կհաստո-
տեմք ըսածնիս :

—Մեծապատիւ Պէհզատ Ումէտ է-
ֆէնտի՝ նշանաւոր արհեստաւորն, կայ-
սերական պալատն ընդունուեց է դժու-
գրական պաշտօնով, եւրոպացիի մը տեղ-
յոտակ սենեակ ունենալով՝ ամեն օր
իւր պաշտօնին գլուխը կդննուի :

Կհնարհաւորեմք Ազգիս պատիւ բե-
րող Պէհզատ Ումէտ էֆէնտի այս պաշ-
տօնը՝ որ իւր արժանիքովն ստացած է :

—Երեսփոխանական Ընդհանուր Ժո-
ղովը ուրբաթ օր 21րդ նիստն ըրաւ Ղա-
լաթիս :

Ա. 18, 19 և 20րդ նիստերուն ատե-
նադրութիւնները վաւերացան, ոմանց
կողմանէ գիտաղութիւններ ըլլալէ յե-
տոյ :

Բ. Տէրոյնց Յովհաննէս և Միրոս-
էտեան Պետրոս էֆէնտիները երեսփո-
խանութենէ հրաժարած ըլլալով՝ ըն-
դունուեցաւ :

Գ. Սահմանադրութեան վերաքննու-
թեան խնդիրը դադանի քուէարկու-
թեամբ 21 քուէի դէմ 38ով որոշուեցաւ
որ, վերաքննութիւնը ի ձեռն եղած
Սահմանադրութեան վրայ ըլլայ՝ և ոչ
ճրագրին : Գուցէ յաջորդ նստին սկսուի
վերաքննութեան գործը :

—Անցեալ շաբթու Միածանը դար-
ձեալ սկսաւ հրատարակել մաքուր տաճ-
կերէն լեզուաւ, Մատնի կէս դիրքով,
խմբագրին է մեծապատիւ Սահակ էֆէն-
տի կիւրճեան : Տարեկանն է 300 թուոյ
համար 150 դրուշ, վեցամսեայն՝ 75 . իսկ
դաւառաց համար փոստոյի ծախքով
հանդերձ ողջ դրամ 150 դրուշ . իւրա-
քանչիւր թերթ 20 փրայ . նաև 20 փա-
րայ տուողը բաժանորդ ալ պիտի կրնայ
ըլլալ :

Ամենայն յաջողութիւն մաղթելով
կհնարհաւորեմք Սահակ էֆէնտին :

—Երկուշաբթի երեկոյ Բերա առանց
Պատրիարքարանի հրամանին գաղտնի
պատկի խորհուրդ կատարող քահանայ
մը կփնտռուի Պատրիարքարանի կողմա-
նէ, ըսոյց տակաւին չէ գտնուած :

... Խմբագիր

Բաւաճան ժամանակէ հետէ քաղաքիս վրայ տիրաւորութ լուրեր կ'արդարեւ լրագրներու մէջ, որով տմենայն անաշուտ թեամբ Բաղիւն ժողովրդայն հին ու նոր վերքերը յանդիման ազգասիրայ կենդանացան: Բայց, այժմ ուրախութեամբ կ'աւանդուք, որ անցան այն փութորկայող օրերը, տեղի տաւ մեկնեցաւ ազգաւեր երկարաւորութիւնը, փարտանցան միտգին տակերը, յաջորդեց սիրայ և խաղաղութեան պայծառ արեգակը՝ իր ճառագայններով, յոյսացոյց Սալմոստայ խորերը, յառաջագիմնութեան և բաւաւորութեան յոյսը՝ ամենաորս սրտի մէջ արծարծեց:

Այս երջանիկ բաղդին՝ զոր Սալմոստայի վայելիք, յամենապատիւ Ս. Պատրիարք Հօր, ազգային վարչութեան և ազգասիրայ շնորհէ, որոյ համար Բաղիւն ժողովուրդը՝ երախտագիտական խորին զգացմամբ իւր սրտով շնորհակալութիւնը կ'անուայտէ, փաղաքիս առաջնորդ գերապատիւ Մամբրէ վարդապետի գաղութան մեծ խնդութեան տօնի թեղաւ ժողովրդեան, մեծապատիւ Բերիտատուր էֆէնդին վիճակայնոց արգէն այդ մեծ աւելիքը տաւած էր, Անճնուէր ընկերութեան միջոցաւ, իսկ երբ մեր գերապատիւ առաջնորդի և գերապատիւ Գրիգորիսի ի քաղաքս մերձեցաւ, լուրն տարածեցաւ, բերկրեցաւ համայն Սալմոստայ, որ ամէն զոհողութիւն յանձն առած՝ իրեն ազգասէր Հովիւր վերադարձնելու կ'անար, և ահա՛ իւր բաղձանքը լցուած տեսաւ: Բաղիւնը հովաւսէր հասարակութիւնը, քաղաքէս ժամաւ մը չափ հեռու ելաւ, ձգմեռուան սաստկութիւնն և սառնամանիք չկարացին արդիւնէ ժողովրդեան բաղձանքը, որք անյագ փափաքով իրենց անձնուէր առաջնորդը կ'ընտրորէին փառաւոր հանդիսիւ: Այս հանդիսին մեծ շքեղութիւն ընծայեցին զըզրոյական աշակերտք և եկեղեցականք իրենց քաղցրանուագ երգերովն: ... Ամենայն շքեղութեամբ ու խառն բողմութեամբ երկու գերապատիւ առաջնորդները, Ամբրոսիոս վանքը հասին, և իրենց օրհնութիւնը տարով՝ բաղմութիւն արձակեցան լի խնդութեամբ:

Թէ՛ գերապատիւ Գրիգորիսի և թէ՛ գերապատիւ Մամբրէ վարդապետաց խաղաղասիրական ջանքերին խիստ շատ են, նաեւ յորդորմամբ և ազգու քարոզութիւններով խաղաղութիւնը հասարակութեան և իշխանաց մէջ վերահաստատեցին, իշխաններն գովելի խանութ համարութեամբ և խաղաղասէր հոգւով ուխտեցին, առաջնորդին աջակց լըլըլ ամէն ազգօգուտ գործոյ մէջ: Տեղւոր ազգային քաղաքական ժողովոյ թիւը տասուերկուսէն պակաս ըլլալով՝ իրեք անձինք ևս նոր ընտրեցին. առկէ զատ, ժողովրդեան խնդրանք և գերապատիւ Գրիգորիսի վարդապետի հրամանաւ, հասարակաց համակրութիւնը գրաւող 12 անձինք ալ զաղանի քուէարկութեամբ թաղական խորհուրդ ընտրուե-

ցան, և օրհնութեամբ վաւերացան երկու գերապատիւ առաջնորդներէն: Այս կարգադրութիւններէն վերջ, գերապատիւ Գրիգորիսի վարդապետ մեկնեցաւ իւր վիճակն ի Մուշ:

Փաղաքիս մէջ այժմ կատարեալ լըլըլութիւն և խաղաղութիւն կ'տիրէ: Ժողովրդեան ուրիշ ուրախութիւն մ'ալ տւելցաւ. քանի տարիէ հետէ պանդխտաց արդիւնաւոր Սալմոստեան Գրիգոր պատաւելին, որոյ արդիւնքներն են գըրթիք քաղաքիս առաջնական երիտասարդները, վերադարձաւ իւր սիրելի հայրենիքը:

... Խմբագիր, հաճեցէք ազգօգուտ լրագրոյ մէջ անկիւն մը շնորհել գրութեանս, որով մնամբ երախտագրար Զեղ:

1871 մարտ 21

ի Բաղէշ

(ՍԻՐԻՆԻՔ-ԻՆԷՐԷ)

ՀԱՅԵՆԱՍԻՐԱՅ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Ի ՔՈՒՑ ԿՈՒՆՃՈՒՔ

Ազգայն մէջ սրբան որ յարասե և հաստատ ընկերութիւնները բաղմոցան նոյնքան եւս յառաջագիմնութիւնը լըլըլ պարարեցաւ. սրբան որ ժողովրդական խառնքեր ի մի սիրտ և ի սէր միացան, և միահամուտ արդիւնութեան շոյափելի խառնքին գէ՛մ լոյս և յառաջագիմնութիւն գոյնցին, նոյնքան և աւելի քան զայն՝ իրենց կէտ նպատակին հասան:

Այն ճշմարտութիւնը քաջ ճանաչելով՝ գաւառացի և պօլսեցի բաւական երիտասարդներ միանալով՝ Հայաստանի լոյս մատակարարող ընկերութեանց նախանձանքիւր՝ 1871 յունվար 10ին ընկերութիւն մը կազմեցին Կիլիկիոյ սահմանները դպրոց մը բանալու նպատակաւ, այն սահմանները, ուր երբեմն մեր հրաշակաւոր նախահարց սրբան և կենաց ոգին էր և այսօր թշուառութեան և խաւարակուտ արդիւնութեան ստեղծի գերեզմանը գործած է:

Արդէն հայրենասէր անձինք իրենց միութեամբ գիտութեան լուսոյ ճաճանչներ սփռած են Հայաստանի խորքերու մէջ. Կիլիկիոյ միացած էր և այն ալ մեղրածին խնդրաւ:

Հայրենասիրաց ընկերութեան նպատակը, ինչպէս որ վերը յիշեցինք, Կիլիկիոյ սահմանները դպրոց մը հաստատել է, և այս բարենպասակ ընկերութեան մասնակցող առ այժմ՝ 40ի մօտ անձանց հասած է:

Իւրաքանչիւր ազգային կարող է ընկերութեան մասնակցիլ, բաւական է որ առաջին անգամ 1/4 մէճիտ մուտք և շտաբով 40 վարդայ վճարէ:

Արդ՝ ձեզ նայեմք հայկական կարիճք, մանաւանդ զուք աշխույժ երիտասարդք և վաւախան պատանիք, զուք որ ազգին ապագայ յոյսերն էք, հայտն փառքին էք, լըլըլ և յառաջագիմնութեան նախանձայցէք և առ այն կընթանալք արշաւառոյր ընթացիւք, քաջայոյց եմք որ ձեր ջանքը մեծ պիտի ըլլայ. այսուհետեւ Հայրենասիրաց ընկերութիւնը ձեզ մով պիտի յառաջանայ և իւր սրբաշան

նպատակին պիտի հասնի. ալ՝ երկար չեմք խօսիր, և ոչ ալ ձեր խօսքերուն հետաւանք այլ գործոց և միմիայն գործոց:

Մանրամասն տեղեկութիւն ուղարկելը պէտք է ընկերութեան կեդրոնատեղին գիմնն, այսինքն խաղաղանձախ եւեղեցւոյն խորհրդարանը:

Եւ գուք մեծապատիւ Խմբագիր, հաճեցէք ներկայ հիւրընկալել ձեր ազգօգուտ թերթին մէջ ի լուր հայրենասէր անձանց:

1871 ապրիլ 3

Փաղիւնեմք

Առնադպիր

Ս. Ս. Գաբումանեան Պ. Կ. Խաչիկեան

Թողտուն մեր մեծ. Լ. Թ. և Ս. Ս. արժանայարգ. բարեկամաց կողմանէ թախանձանք հրատարակութիւնը ինդրած է հետեւեալ նամակին:

... Խմբագիր

Ձեր Հայրենիք պատուական լրագրոյ ճնշող թուոյն մէջ, Հայաստան ճամբորդողի մը եւզակիցէն գրած մէկ նամակը կարգադրեք. նամակագիրը՝ Խոստանայ « քանաղան նիւթոց վրայ այլ և այլ գիւղերէ և առաններէ ալ լուրեր հաղորդել » և իմէ նոյն նամակին պէս ստորագրութեամբ պիտի գրէ, երանի թէ չ'գրէր. վասն զի կարդացող բոլոր հասարակութեան պարմանք պատճառեց, և հագիւ թէ նամակին մէկ երորդ մասին վրայ ճշմարտութեան նշան կար: Աստի չ'ընցի խիղճս հանդարտեցունել և չ'գրել այն ստորագրեցողի մը, որ ճշմարտութիւնը իւր սեղանը տակ ծածկել կ'ապագին:

Պ. նամակագիրը կ'գրէ թէ. « Թողտուն մէջ եղած անհամաձայնութիւնը թէ և քանի մը օր վերջացի է հատուկ լըլըլ լոյսը քայքայեցաւ սկսեք է. կ'ստանաւ թէ արժանապատիւ Առաջնորդ Հայր սուրբին եպիսկոպոսութեան և նախի խնդրոյ համար եղած է այս իրար անցումը »: Այժմ Եւզակիցոց մէջ անհամաձայնութիւն չ'ըլլաւ ոչ թէ միայն ես, այլ և բոլոր հասարակութիւնը կ'ընկայէ. տոտ ալ տարացոյց կընայ համարուիլ Պ. Ընկերականի թիւ 29րդ լրագրոյ միջոցաւ հաւատարմութեան մասին հրատարակած նամակը:

Ս. Յովակիմ Անայի վանքոյ ժառանգաւորաց դպրոցին Եկատամբ ու կ'ընէ թէ « հանդիման և կերակրող մարդկեան համար կընամ լըլըլ Դաճաղար-Նուպար վարժարանը կ'երազանցէ », կերակրող որ պարունը Դաճաղար-Նուպար վարժարանը գացած չ'ըլլալով՝ յիշեալ դպրոցին Տնաւորութեան վրայ տեղեկութիւն չ'առնի. Դաճաղար-Նուպար վարժարանին հաղաւտի և կերակրող մարդկեան գանէ մէկ տասներորդ մասը չ'առնի:

18 դատարարակուտ, ուսման ընդունակ աշակերտաց ալ հաշիւ մը ներկայացնելով ուսման մէջ ունեցած յառաջագիմնութիւնին կը գովէ. կ'արցունեմք թէ՛ Պ. նամակագրին յիշեալ 18 աշակերտաց քանի՞ հատը ժառանգաւորաց դպրոց յաճախելու աշակերտներ են, զրեթէ շատ քիչ, վասն զի կընամ լըլըլ թէ մեծապէս մասը հարստութիւնը լըլըլով՝ սոքաքանակ մանկանց իրաւունքը կը յափշտակեն, այլմիայն ազգին ազգատիկ մանկանց դատարարակութեան համար բացուած դպրոց մը հարստաներու գաւառաց բնակարան եղած է, և տոտ հեղինակն ալ պարուն նամակագրին չ'ապագանց չ'ընթարգրութեամբ գովեալ Ստեփանեան էֆէնդին է:

X

Այս օրերս ալ հարուստի մը զուտակ ժա-
ռանդաւորաց զպրօքը ընդունեց Ս. Էփէն-
տին աղքատ և մանուսեղ պանդուխտ ողբի
մէջ համեմով. այս է Ս. Էփէնտին բրած բա-
րեբարութիւնը. չեմ ուզեր անոր այլ և այլ
կերպիւ աղղկն յառաջդ իմա թեան մասին հա-
նած խնջելուսները միտումի հոս գրել վասն
զի որչափ հարստահարող ու բռնարարիչ ըլ-
լալը աղղկն լրացող միջոցաւ հանրածանօթ
եղած է. բայց թէ որ իւր աղղակործան ըն-
թացքը չփոխելով այսպէս շարունակէ, պիտի
ստիպուի մանրամասնաբար հրատարակել
որպէս զի ինքն ալ արժէքը ճանչնայ:

Ստեփաննոս վարդապետի նկատմամբ զը-
րած շարժումնց գովեստներուն համար ալ
կարեւորութիւն չեմ տար:

Գալով անձնուէր Բնիկրութեան զէմե-
ղած պարտաւորութեանց, ընկերութիւն մին-
չե ցարդ ոչ շարժում անձանց գրգռման
գործ տեսած է և ոչ ալ սակի վերջը կտես-
նէ. այլ միշտ իւր իւրի նպատակին հետեւե-
լով կիրականօրէն գտնուին ու առեւտրանու-
թիւնները կ'արունակէ:

Պ. Նամակագիրը կերեայ որ լուր հաղոր-
դելու նպատակաւ գրած չէ նոյն նամակը
այլ ողջամիտ հասարակութեան մէջ խառնու-
թիւն սերմանելու մօտք. բայց քաջայայտ եմ
որ բոլոր կեղծակերպ Սաքիտեանէ Էփէնտի-
ն և Անձնուէր ընկերութեան արժէքը ճանչ-
ցած ըլլալով այնպիսի խառնուցող անձանց
կարեւորութիւն չեն տար:

Կը խնդրեմ. . . Խնայող իր այս յօդու-
ած ի սէր ճշմարտութեան անխնայակալ ող-
բով Ձեր պատուական լրագրոյ միջոցաւ հա-
տարակել բարեհաճել:

1871 մարտ 12

ՅԱԿՈԲԻԱՅ

(Յակոբ Գաբրիէլեան)

Կէն Տեղագիրքի Միջոցաւ համարող պարս-
կան թիւ

Օրագրոյ 410 թուոյն մէջ նամակ մը
կարդայինք, իր ի պատասխանի՝ Հայ-
րենիքի 27րդ թուոյ մէջ Սեբաստիոյ գե-
րապետի Պետրոս Ծ. վարդապետի նը-
կատմանը բրած մէկ գիտողութեան:
Յիշեալ հրատարակութիւնը՝ մեր գր-
ուածոյն պատասխան չլլալէ և հերքե-
լու համար վատտերէ զարկ ըլլալէ զատ՝
կրկն վիժած գրադարապի մ'է:

Մենք գերապատիւ Պետրոս Ծ. վար-
դապետի առաջնորդութեան յարմար
անշահախնդիր գործունեոյ՝ ուսումնա-
սէր և այլն բրած էինք: Կրտսէր և կր-
նանք մեր բաժնեւորէն աւելինքն ևս ցու-
ցունել, երբէք լրացող մէջ գերապա-
տիւ Պետրոս Ծ. վարդապետի համար
պարտաւանք գրած չեմ: այլ միշտ դո-
վեստ՝ իւր ընտիր ձիրքերուն, գործու-
նէութեան, ուսումնասիրութեան ու իշ-
խանաւարութեան թէ՛ Մատիս պատուա-
կան լրագրոյ և թէ՛ Ծիածանի մէջ. և
միշտ խստազանգեմ թէ՛ ամենապատիւ
որդադանի թէ՛ մանրիւր լրագրապետաց՝
Նորին գերապատուութեան ընտիր յատ-
կաւ թիւները. միմիայն ցու յայտնա-
ւոր մեր և կարապետ և պիտիպոյսի մէջ
տեղի ունեցած վէճին չմիջամտել ու չը
վերջացնելու համար, մինչդեռ կ'արժէ
ինք թէ՛ Նորին գերապատուութեան աղ-
գեցութիւնը կրնար ամեն բան կատարել:

Ահա՛ այս միայն է իմ և գերապատիւ
Պետրոս Ծ. վարդապետի մէջ եղած յըր-
տա թեան պատճառը. և արդարեւ քիչ
փոքաւ չտուաւ զմեր թշնամին « հոգեօր-
հայր » անուանելով պաշտպանելն. բայց
կրնամք խղճի հանդարտութեամբ ճըշ-
մարտութիւնը քաղարկել. . . :

Գերապատիւ Պետրոս վարդապետի
համար ուսումնասէր է բրած եմք. այս
ուսումնասէր ու պրոֆեսոր է և յառա-
ջող իմա թեան պաշտպան. բաժնի ա-
պացոյց են՝ Ս. Սարգիս Ներսէսեան հո-
յակապ վարժարանի համար տարած
քրտնաճան աշխատութիւնը, տուած
գումարը, բրած յարգանքը և այլն:
Ուսումնասէր է, որովհետեւ ես անձամբ
թմանձնուէր ընկերակցացս հետ իւր հայ-
րենական և անձնական բազում՝ գրքեր
ու տետրեր տուած եմ: Անձնուէր ընկե-
րութեան, նոյնպէս ուրիշ վաճառանոց-
ներէ քանի՛ քանի՛ անգամ՝ գրքեր տու-
նուած և ստակը գերապատիւ Պետրոս
վարդապետի վրայ հաշուած է որ ամենայն
սիրով ընդունած է:

Գիմակաւոր Միհրդատ և չեմ գիտեր
կղեր ևս, թէ՛ աշխարհական, որպէս զի
պարտաւորապէս յարգանք վարուիմ
Ձեզ հետ. վա՛ր առէ՛ք զիմակնիդ՝ որ
տե՛սնէ՛ք գերապատիւ Պետրոս վարդա-
պետի հովուութեան ժամանակի պատու-
ները, որոցմէ մին Եղգիկա, մին Մար-
գուան, մին կենսարկա քանին մայրաքա-
ղաքս: Սեբաստիա և այլ զիւղեր ու
զիւղաքաղաքներ ջրուած են վարժա-
պետութեան պաշտօնով և ուրիշ գործե-
րով զբաղած են. ամենափոքր ծախքը
սակէ աւելի ինչ կ'ուսուցուի Սեբաս-
տիայէն. այս՝ սակէ առաջ մեր հայրե-
նակիցները լաւ կ'այտնութեան մէջ չլին,
բայց քանի տարիներէ հետեւ ջանքերն
պակաս չեն:

Գերապատիւ Պետրոս վարդապետ
անշահախնդիր է բրած եմ. այս ճշմա-
րութիւնը իրեն արժանիքը ճանչցողնե-
րը կ'իկային թէ՛ տեղացի և թէ՛ օտար
քաղաքացի հայ և այլազգիք մանուսեղ-
անհամար անցորդք, կղեր թէ՛ աշխար-
հական: ստահակ թէ՛ վարձանաւոր միշտ
հիւրընկալուած ու պէտք եղած ծախ-
քերնին հոգացուած են գերապատիւ
Պետրոս վարդապետի խնամքը:

Պ. Միհրդատ և կրնայ որոշուիլ գե-
րապատիւ Պետրոս վարդապետի ունեցած
քաղաքականութիւնն ու շահեցողութիւն-
նը, ապացոյց չեն ցարդ Սեբաստիա և
կող բարձր պաշտօնատարաց հետ ամե-
նայն սիրով վարուիլ և աղղային իրա-
ւանց պաշտպան հանդիսանալը. ոչ թէ
Սեբաստիոյ հայը այլ և այլակրօն մոհ-
մէտականք իսկ վկայ են Նորին գերա-
պատուութեան անձնուէր ծառայու-
թեանց. վայելած են նաեւ կուսակալու-
թեան մէջ գտնուած չըմակոյ քաղաքա-
ցիք զանազան պարագաներու մէջ. . .
թո՛ղ վկայեն. Պ. Միհրդատ և լաւ քննէ
և բերնիդ եկածը դուրս մի՛ տար որպէս
զի գրածդ կարգադրները զԶիլ խաւ,
կայր ու անգէտ ջանուանեն. մենք գե-

րապատիւ Պետրոս վարդապետի գէմ
ոչ բողոքած և ոչ ալ անհաճոյ հրատա-
րակութիւն մը բրած եմք. այլ միշտ իր
գործքերովն զինքը զօրաբանած (թէ և
չեն զի հակառակորդ ու թշնամի են թա-
ղելով մանուսեղ նամակաց մէջ սրտի
կսկիւնէ գրած ըլլամ). (+ - - - - - +
Բա՛նաւ Բանաւ):

Գալով մեծապատիւ Բ. Էփէնտիի նը-
կատմանը եղած ակնարկութեան կրեմք
թէ՛ նաեւ բարձր պաշտօններու արժանի
կրտսէր թէ՛ բանիւ և թէ՛ գրով, եր-
բէք բարոյականին ու ճանտարութեան
դէմ բան մը բրած չէ. մեծ Բ. Էփ. Գ.
Սեբաստիոյ խնդրոյն պատճառ չըլլալուն
և մանուսեղ հաշտարարութեան տշխա-
տելուն համար կըճնական ժողովոյ մէջ
քննել տալ ուղած է, որոյ համար թէ՛ ա-
մենապատիւ Ս. Պատրիարքը և թէ՛ գե-
րապատիւ Հարք կրնան վկայել և նոյն
ժողովոյ արձանագրութիւնը. այս մասին
մեր հետադասութիւնն ալ այս է:

Նոյն իսկ գերապատիւ Պետրոս վար-
դապետի մայրաքաղաքս եկած Բ. օրը
որ առաջին անգամ՝ ամենապատիւ սրբ-
ազան Պատրիարք Հօր Ներկայութեան
տեսնուեցանք, և յիշեց որպէս Պատ-
րիարք, « ահա՛ առիկ եկաւ » և այլն
բռնով, բայց մենք երբէք բողոքած
չըլլալուս պատասխանեցինք թէ մեր մա-
սին բնաւ բռնիք մը չունէինք, որով-
հետեւ մեր խնդիրը վերջացած և ժամա-
նակն անցած էր: Կարապետ և պիտի-
պոս Պօլիս չէր. այն օր թէ և մեզ բող-
ներ ալ եղան թէ բողոքեմք որպէս զի
Փրկիչ զրկուի. սակայն իմ խնդրն չներե-
լով ևս ընդհակառակը խնդրեցի ամե-
նապատիւ սրբազան Հայրիկէն որ Ղա-
ւաթիոյ կամ՝ ուրիշ եկեղեցի մը գրկել
բարեհաճի հանգիստ ըլլալու համար.
Չորհակալ եմ՝ հրաման եղաւ մեր խնդ-
րանց համեմատ:

Պ. Միհրդատ անձունի շաղակա-
տութեամբ կուղէ հեւցունել թէ գերա-
պատիւ Պետրոս վարդապետ կարապետ
և պիտիպոսի աշակերտ ըլլալով կարապե-
տի կնիմանի. . . և այլն, որչափ հակասու-
թիւն ծիծաղելի յիմարութիւն, բնական
է զէջ հօրմէն բարի զուակ ծնել. ինչ-
պէս Ղաւաթիոյ. . . :

Պ. Միհրդատ և կատարածանօք չհաս-
տատուած գործ մը, ինչպէս վճարար
դուք բրած էք, արժանաւոր վկայ կրէք
այդ վկայները ո՛ւր էին ստակնաւորութեան
խաղաղութիւնն ուսեն. այդ ճշմարիտ
վկայները կամ այն ասան ճշմարտութիւն
ստած պիտի ըլլան և կամ հիմա. . . :

Գիտցէ՛ք Պ. Միհրդատ, Հայրենիքի
խմբագիրը իւր պարտքը խղճի մօտք կա-
տարած է հայրենեաց համար. ինչ որ
իմ հայրենեացս շահը կ'ապահովէ՝ զայն
բրած եմ. գիտցէ՛ք որ իմ աչքեր ձեր
պաշտելի իրերը յաւիտեան կարող չեն
չլայնել. և թէ իմ աչքերս չլայնող իր մը
կայ՝ իմ հայրենեացս բարեկաւութիւնն
է: Ինչպէս ամենայն փափաքանք երկու
կողմանէ ընտրուած թէ մեծապատիւ
պատգամաւորք և թէ Սեբաստիոյ անձ-
նուէրք հաճեցան և ընդունեցին և մենք
ալ մեր հաճութիւնը տուինք յակամայս:

ստիպել էր ի տէր հայրենեաց և հաստատ
մանայինք : Որովհետեւ միակամ հաւա-
նութեամբ հաճած ու իրենց կամքը թէ-
հեռագրով և թէ՛ հանրագրով Պատրիար-
քարանի յայտնած , աւ իրենց որոշման
դէմ կեցող անձանց բարոյական և նիւ-
թական ուղաւնդութիւնը տեղացած էին .
կերելի թէ՛ Պ. Միհրդատ այս մասին ե-
ղած հրատարակութիւններէն բոլորովին
անտեղեակ է :

Պ. Միհրդատ , Յերատախտի երկու կող-
մանէ ընտրուած մեծադատիւ պատգա-
մաւոր սպաններէն ո՛չ ոք ամենափոքր
դժգոհութիւն մը չուցցին դերաստիւ
Պետրոս վարդապետի դէմ . . . այլ մինչեւ
իսկ կաթողիկոսութեան արժան համա-
բեցան :

Բերեան Պ. Միհրդատ , կամ գործէն
տեղեկութիւն չունիք և կամ ինչպէս շա-
տեր բան մը խօսած ըլլալու համար (նո-
ր . . .) որ կիսօրին , կերեւց թէ դուք ալ
բան մը գրած ըլլալու համար գրեք էք
առանց ձեր գրածին ի՛նչ ըլլալը դուք
իսկ հասկնալու , չեմ գիտեր ի՛նչ կրիք ,
Մնա՛ք բարով , կրկին կտեսնուինք
ձեր հետ՝ ձեր ուղած ատենը , եթէ դի-
մակնիդ վար առնէք :

ԻՍՈՒՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Ծովային պաշտօնատան կողմանէ
հրաման եղեր է Ֆէվրայիս-օմանիյէ
չորեքշաբթի ընկերութեան , որ մայրա-
քաղաքէս միայն իզմիր երթեւեկելու
համար չորեքշաբթի յատկացուէ ի դիւ-
րութիւն վաճառականութեան : Ասկէց
քանի մը տարի յառաջ այս կարգադրու-
թիւնն եղած էր , բայց վերջէջը խափան-
ուեցաւ :

— Բօլքրան Պարսկաստանէն Պատրա-
սը անցած ըլլալով տեղական կառավա-
րութիւնն անմիջապէս ամեն զգուշու-
թիւն ընել սկսեց է :

— Աւաջիկայ մայիս ամսոյն չորրորդ
և հինգերորդ օրերը Աղեքսանդրիոյ
մէջ ձիարշտի մրցում մը պիտի ըլլայ , ի
ներկայութեան բաժնապատիւ խափի
որդւոյն թէվֆիդ վաշայի :

— Հելլեն աւագակապետ մը Օսման-
եան սահմանադրին վրայ բռնուելով
սպանուեր է : Տեղական կառավարու-
թեան կողմանէ յայտարարութիւն եղած
է թէ՛ 30 օտկի պարգև պիտի ընդունի
ո՛վ որ այսպիսի մարդու մը դրուի բերէ :

— Գաղղիոյ ներկայ երեսփոխանու-
թիւնը՝ որ 752 հոգիէ կազմեալ , մե-
ծադոյն մտածմբ թագաւորական կու-
սակցութենէ են , իսկ նաքուէնեան քիչ
կայ և հեռահեռ ալ կապիտի եղեր :

— Պալիէրայի թագաւորն այս օրերս
Գերմանիոյ Ելյոմ կայսեր կղզիէ թագ-
մը՝ որ Գերմանիոյ առաջին կայսերն է և
Պալիէրա պահուած է եղեր :

— Գաղղիոյ կառավարութեան կող-
մանէ խել մը ղինուորական պաշտօնա-
տարներ գաւառները զրկուեր են , զո-
րոյց դադարեալն՝ այսինքն թագաւորա-
կան կամ հասարակապետական և կամ
յեղափոխական ըլլալին քննել ու տե-
ղեկագրելու համար :

— Հելլենական կառավարութեան ար-
տաքին դործոց պաշտօնեաց Պ. Խրիսթօ-
փուլօ՝ որ ժամանակէ մը հետէ հիւանդ-
էր , ուրբաթ գիշեր կնքեր է մահկանա-
ցուն :

— Գերմանիոյ երեսփոխանական Ժո-
զովն որոշեր է որ , մեծագումար պոր-
դեներ ստուին Պիլզնարգ իշխանին , Մօլ-
քէ մարաթախին և ուրիշ ղինուորական
ատիճանաւորաց , իրենց անձնուէր ծա-
ւայութեանց համար :

— Փարիզի ապստամբական վարչու-
թիւնը որոշեր է որ , եւրոպական տէրու-
թեանց մայրաքաղաքները մէկմէկ դեռ-
պան ունենայ : Այս լուրը վէրսայէն ե-
րած ըլլալով անհաւանական կթուի . յիշ-
եալ վարչութիւնը եթէ արդարեւ այսպի-
սի որոշում մը ըրած է , շատ ծիծաղելի է ,
որովհետեւ եւրոպական տէրութեանց և
ո՛չ մին կճանչնայ զայն իբրեւ օրինաւոր
կառավարութիւն և հետեւաբար չկրնար
գետական ու յարաբերութիւն ընդունիլ :

— Գաղղիոյ սեղանաւորներն , վաճա-
ռականներն և ուրիշ կարգի հարուստ
անձինք իրենց պատրաստ գրամներն Լոն-
տոնի ու Պելճիկայի գրամատուները
(պանքա) զրկուեր են , Գաղղիոյ չիւթու-
թեանց պատճառաւ :

— Փարիզի ապստամբութեան վար-
չութեան կողմանէ զօրապետ անուանեալ
Հէնրի անուն անձը՝ որ վէրսայի զօրոց
կողմանէ բռնուած բանտարկուած էր ,
յաջողեր է վախճիլ հետեւեալ կերպիւ և
դառնալ Փարիզ : Բանտարկուած մէ-
կը իրենց ուտելիք տալու համար քովը
դաշած ատենը՝ դանակով զանի սպան-
ներ , անոր հանգերձները , և գիշեր ըլ-
լալուն պատճառաւ միւս բանտարկու-
ներէն ալ չճանչցուելով՝ բանաէն դուրս
ելեր , և ետքը գործաւորի կերպարան-
քով մինչեւ Փարիզ գացեր է :

— Գերմանիոյ երեսփոխանաց Ժողովն
383 անդամներէ կազմեալ , որով հա-
շիւ կըլլայ թէ՛ 400 հազար հոգիին մէկ
երեսփոխան կիսնայ :

— Ելլուի թէ՛ հռոմէական տէրու-
թեանց մէկ քանին իտալիոյ կառավա-
րութենէն պիտի պահանջեն որ Պալիւն
աշխարհական իշխանութիւնը ետ դա-
ձանէ :

— Պալիւ կողմանէ մայրաքաղաքս
զրկուած Մ. Ֆրանքի թէեւ քանի մ'ան-
գամ բարձրադատիւ մեծ եպարքոսին
հետ առանձնակի տեսնուած է . սակայն
մտաբեր վեհափառ Սուլթանին ալ ներ-
կայանալու պատիւը պիտի ունենայ կըս-
ուի :

— Այս առաւօտ Զօրապետ խան տաճիկ
մը Եանի անուն անձի մը սենեակ մտնե-
լով՝ դուռը կիտակէ , և շատ չանցած տէ-
րը վրայ կհասնի սենեակը դոյ կգտնէ .
զողը կապառնայ որովհետեւ չաննելու հա-
մար . սակայն տէրը աղաղակ բառնալով
զբաձկները կհաւաքէ և անմիջապէս բռ-
նելով գողը ստիկանութեան կյանձնեն :

Մայրաքաղաքիս առեւտրական վի-
ճակը հանդարտ , և վաճառքները որոշ
դին մը չունենանուն պատճառաւ , ժա-

մանակէ մը հետէ առեւտրական գները
չեմք նշանակած :

ԸՆԹԱՅՔ ԴՐԱՄՈՅ

Օսմանցի լիւրս 100 խիկ պղինձով	117
Անդր . լիւրս զուրուշ	110
Նարոյն	88 4
Խիւլուխուս	89 5
Քարթլից	51 22
Հինգնոց	103
Միթալիկ	105 10

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Ի ՍՍՅՐ ԱՌՈՒՆ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ

ԵՒ

ԱՆՏԻ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

151 երեսէ բաղկացեալ տասն և մէկ
տանեայ ստանաւոր աշխատատեղութիւն
մի է . այն զիրք ով որ ձեռքն ունենայ՝
Հայաստանի մէկ մէկ մասին մէջ զուար-
ճալի կերպիւ ճանապարհորդութիւն կը-
նէ , և հայրենասիրաց զգայմամբ կրեղի-
րի և զուարթանայ :

Կը ծախուի Պօլիս ամեն Հոյ գրա-
վաճառաց քով , դին 6 դրուշ :

Ա. Ռ. Ղ. Զ. Ա. Բ. Ա. Ն. Ռ. Ի. Ի. Ն.

Մանկութեան .— Պատանեկութեան .— Զա-
վահատութեան .— Ծերութեան .— Ժուժկա-
լութեան

Խրատ ամենեցուն . սեղից ընդեւաց և

ճխախտի վտանգները

Հրաշարութեամբ

Ա. Տ. Օ. Գ. Ի. Օ. Ն. Ի.

Թարգմանեաց

ՆԱԶԱՐԻԹ Ս. ԶԱՆՊԱԳՃԵԱՆ

Գին 5 զուրուշ

Գ. Ռ. Ծ. Ա. Կ. Ա. Լ. Ռ. Ի. Ի. Ն.

Ա. Մ. Ա. Ս. Խաչատուր աղա Ստրանճեան
Ա. Ռ. Պ. Ս. Տիգրան աղա Պողոսեան
Ա. Տ. Ա. Ս. Կարապետ աղա Թօխուղեան
ԲԱՂԷՇ Խաչմանուկ Մ. Վարդան աղա
ԵՕԶԱՍ Յարութիւն Էֆէն . Տէվճեան
ԶԱԻԻՌՆԵԱՊ. Պ. Մեարով Սիմեոնեան
ԷՆԿԻԻԲԻԼԻ Համբարձում Էֆէն . Ամառուհի
ԽԱՐԵԲԻՐ Յովակիմ աղա Բարեջանեան
ԿԱՐԻՆ Ղազարոս պատուելի վաչանեան
ԿԱՐՍ Յարութիւն աղա Կիւլղեան
ՀԱԼԷՊ Գէորգ աղա Աստուրեան
ՄՈՒՇ Սարգիս Էֆէնտի Պէկեան
ՆԻԿԱՄԻԳԻԼ Պապստաղաբեան Ռուբէն
ՇԱՊԵԳԱՐՍ ՀԻՍԱՐ Ընթ . Ընկերութիւն
ՊՐՈՒՍԱ Մ. Տիգրան Խ. Թէրզեան
ՍԱՄՍՈՆ Կարապետ Էֆէնտի Քամպէրեան
ՍՂԵՐԴ Խարայէլ աղա Պողոսեան
ՍԵՐԱՍՏԻԱ Պ. Պրոսպրով Դատարճեան
ՎԱՆ Պ. Պօլոս Տ. Յարութիւնեանց
ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՏ Գրիգոր աղա Կ. Զախճեան
ՏՐԱՊԵԶՈՆ Պ. Կարապետ Սարգսեան

ԽՄԱՐԻԻ ԵՒ ՏՊԱԳԻԻԶ

ՕՐԱԳՐՈՅՍ

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԿԱՐԴԱՆԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ ԶԻԵՊՊԻԼԻԻ ԽԱՆ ՎԵՐԻ ՅԱՐԱ
ԹԻԻ 24